

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๓๑
วันพุธ ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นายวรชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๖. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	โฆษกกรรมการ
๗. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๘. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๙. นางจรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๑๐. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๑. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๒. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๓. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๔. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๕. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๖. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๗. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๘. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๙. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๒๐. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๑. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขาธิการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจินตพันธุ์ ทังสุบุตร	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
๒. นายวรวิทย์ เห่งพุ่ม	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถ ดวงวิชัย	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา
๒. ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำเภาเงิน	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นายเจษฎ์ โทณะวณิก
๒. ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์
๓. รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

นางสาวจิตติพร วิชัยธนพัฒน์

คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ

นายเมธา ศิลาพันธ์

อนุกรรมการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๕ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๖ วันอังคาร ที่ ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๗ วันพุธ ที่ ๑๔ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๘ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๙ วันศุกร์ ที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๑ วันอังคาร ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๒ วันพุธ ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๓ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๔ วันจันทร์ ที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๕ วันอังคาร ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๖ วันพุธ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๘ วันศุกร์ ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๙ วันจันทร์ ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๐ วันอังคาร ที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๑ วันพุธ ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๒ วันพฤหัสบดี ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๓ วันศุกร์ ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๔ วันจันทร์ ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๕ วันอังคาร ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๖ วันพุธ ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๙ วันจันทร์ ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๐ วันอังคาร ที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ คนที่หนึ่ง

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

หารือแนวทางการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

ที่ประชุมพิจารณาเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาคือจากการประชุมครั้งที่แล้ว สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ รายงานต่อที่ประชุมว่า คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติได้พิจารณาศึกษาแนวทางการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากกลุ่มอาชีพต่างๆ โดยแบ่งเป็นสามแนวทาง คือ แนวทางที่หนึ่ง ให้กลุ่มอาชีพคัดเลือกบุคคลภายในกลุ่มอาชีพเอง แนวทางที่สอง ให้กลุ่มอาชีพคัดเลือกบุคคลภายในกลุ่มอาชีพในระดับจังหวัดหรือให้มีคณะกรรมการสรรหาผู้แทนจากกลุ่มอาชีพต่างๆ ในระดับจังหวัดเมื่อได้จำนวนพอสมควรแล้วจึงให้กลุ่มอาชีพคัดเลือกเองเป็นครั้งสุดท้าย และแนวทางที่สาม ให้กลุ่มอาชีพคัดเลือกบุคคลภายในกลุ่มอาชีพเองเมื่อได้รายชื่อบุคคลที่ผ่านการคัดเลือกแล้วจึงให้ประชาชนลงคะแนนเลือกตั้ง นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการจะนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต่อที่ประชุมในการประชุมครั้งต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากกำหนดให้ประชาชนต้องลงคะแนนเลือกตั้งโดยตรงจะทำให้ผู้แทนจากกลุ่มอาชีพต่างๆ เข้าหาพรรคการเมืองเพื่อขอให้ช่วยสนับสนุน คณะกรรมการจึงต้องศึกษาหาวิธีการไม่ให้การเลือกตั้งตกอยู่ภายใต้อาณัติของพรรคการเมือง ส่วนการใช้วิธีการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทางอ้อมที่มาจากกลุ่มอาชีพต่างๆ โดยให้กลุ่มอาชีพคัดเลือกบุคคลภายในกลุ่มอาชีพเองตลอดสายตั้งแต่ในระดับพื้นที่ จากนั้นจึงให้มีการคัดเลือกบุคคลภายในกลุ่มอาชีพเองในระดับจังหวัด เมื่อคัดเลือกในระดับจังหวัดเสร็จสิ้นแล้วจึงให้มีการคัดเลือกบุคคลภายในกลุ่มอาชีพในระดับประเทศเป็นครั้งสุดท้ายซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่มีความยุ่งยาก

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาเรื่องจำนวนของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งรัฐธรรมนูญ ๒๕๓๔ ได้กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีจำนวนสองในสามของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ส่วนรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ได้กำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภามีจำนวน ๒๐๐ คน และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภามีจำนวน ๑๕๐ คน จึงเสนอให้สมาชิกวุฒิสภามีจำนวน ๒๐๐ คนซึ่งเป็นจำนวนที่เหมาะสม หากกำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภามีจำนวน ๑๕๐ คน อาจทำให้เกิดปัญหาได้ ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ ได้กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๕๐๐ คน เช่นเดียวกับร่างรัฐธรรมนูญนี้

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีจำนวน ๒๐๐ คน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของ คณะกรรมาธิการในวุฒิสภา

- การคัดเลือกสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากกลุ่มอาชีพนั้น ควรกำหนดให้มีลักษณะที่เปิดกว้าง โดยขั้นตอนแรกให้มีการเปิดรับสมัครบุคคลจากกลุ่มอาชีพต่างๆ ขั้นตอนที่สอง ให้กลุ่มอาชีพคัดเลือกบุคคล ภายในกลุ่มอาชีพเอง ส่วนขั้นตอนสุดท้ายมีข้อเสนอเป็นสองแนวทาง คือ ให้กลุ่มอาชีพคัดเลือกบุคคล ภายในกลุ่มอาชีพเองเป็นครั้งสุดท้าย หรือให้นำรายชื่อบุคคลที่ผ่านการคัดเลือกเสนอให้ประชาชนลงคะแนน เลือกตั้ง นอกจากนี้ วุฒิสภาก็มีอำนาจหน้าที่ในด้านต่างๆ เป็นจำนวนประมาณ ๒๐ ด้าน หากกำหนดให้ สมาชิกวุฒิสภามาจากกลุ่มอาชีพในแต่ละด้านๆ ละ ๑๐ คน จะทำให้สมาชิกวุฒิสภามีจำนวน ๒๐๐ คน

- ควรให้สมาชิกวุฒิสภามีจำนวน ๑๐๐ คน

- ควรพิจารณากรณีที่วุฒิสภาและสภาผู้แทนราษฎรต้องมีการประชุมร่วมกัน หากกำหนดให้สมาชิก วุฒิสภามีจำนวนที่น้อยเกินไปอาจทำให้เกิดปัญหาได้

- การกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีจำนวน ๒๐๐ คน เป็นจำนวนสัดส่วนที่เหมาะสมกับแนวทางการ ให้สมาชิกวุฒิสภามาจากกลุ่มอาชีพแล้ว

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภามีจำนวน ๑๐๐ คน อาจกระทบต่อการ กำหนดจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีจำนวน ๕๐๐ คน ซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหาได้ ส่วนการกำหนดให้ สมาชิกวุฒิสภามีจำนวน ๒๐๐ คน มีความเหมาะสมแต่ไม่สามารถอธิบายเหตุผลเรื่องคณะกรรมการของ วุฒิสภาได้ จึงควรอธิบายเหตุผลเรื่องกลุ่มอาชีพที่มีจำนวน ๒๐ กลุ่ม ซึ่งต้องมีการเฉลี่ยจำนวนตาม กลุ่มอาชีพ อีกทั้งควรกำหนดให้มีบัญชีสำรองของบุคคลที่จะมาเป็นสมาชิกวุฒิสภาไว้ด้วย ทั้งนี้ ขอให้ นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้าง ฝ่ายนิติบัญญัติ ศึกษาขั้นตอนวิธีการในคัดเลือกบุคคลจากกลุ่มอาชีพและวิธีการในการจับกลุ่มอาชีพให้มี จำนวน ๒๐ กลุ่ม

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษา โครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า รูปแบบการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาโดยให้กลุ่มอาชีพคัดเลือกบุคคล ภายในกลุ่มอาชีพเองในระดับพื้นที่ ระดับจังหวัด และให้มีการคัดเลือกภายในกลุ่มอาชีพครั้งสุดท้ายใน ระดับประเทศมีลักษณะที่คล้ายคลึงกับการคัดเลือกสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้กลุ่มอาชีพคัดเลือกบุคคลภายในกลุ่มอาชีพเอง อาจทำให้เกิดปัญหาได้โดยเคยเกิดปัญหาจากการใช้วิธีการดังกล่าวในหน่วยงานบางแห่ง ส่วนการกำหนดให้ สมาชิกวุฒิสภามาจากกลุ่มอาชีพต่างๆ จะทำให้บุคคลจากทุกสาขาอาชีพเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองและ ลดความขัดแย้งได้ ซึ่งขั้นตอนการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาควรแบ่งเป็นสามขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรก ให้กลุ่ม อาชีพเสนอรายชื่อบุคคลที่เป็นตัวแทนเพื่อเข้าสู่กระบวนการคัดเลือก ส่วนผู้สมัครอิสระที่มีคุณสมบัติตามที่ กำหนดไว้และได้รับการรับรองจากกลุ่มอาชีพสามารถสมัครเข้ารับการคัดเลือกได้เช่นกัน ขั้นตอนที่สอง ให้มี คณะกรรมการสรรหาดำเนินการคัดเลือกอีกครั้งโดยให้คณะกรรมการสรรหาส่วนหนึ่งมาจากองค์กรตาม รัฐธรรมนูญ และขั้นตอนที่สาม ให้กลุ่มอาชีพคัดเลือกบุคคลที่ผ่านการคัดเลือกเป็นครั้งสุดท้าย ส่วนการให้ ประชาชนลงคะแนนเลือกตั้งอาจถูกแทรกแซงจากพรรคการเมืองได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า การคัดเลือกสมาชิกวุฒิสภาในขั้นตอนแรกสามารถดำเนินการอย่าง เปิดกว้างได้ แต่ต้องเป็นบุคคลที่อยู่ในกลุ่มอาชีพนั้นซึ่งอาจมาจากตัวแทนของกลุ่มอาชีพเองหรือผู้สมัคร

อิสระที่ได้รับการรับรองจากกลุ่มอาชีพ แต่ควรกำหนดให้มีการคัดเลือกภายในกลุ่มอาชีพในระดับอำเภอหรือในระดับจังหวัดด้วย ส่วนขั้นตอนที่สองที่เสนอให้มีคณะกรรมการสรรหาขึ้นมาคัดเลือกอาจทำให้เกิดปัญหาได้ นอกจากนี้ สามารถกำหนดวิธีการคัดเลือกตัวแทนของกลุ่มอาชีพโดยป้องกันไม่ให้มีการสมยอมเพื่อให้บุคคลใดเป็นตัวแทนของกลุ่มอาชีพนั้นได้

- มีการแสดงความคิดเห็นว่า วิธีการคัดเลือกโดยคณะกรรมการสรรหานี้ สามารถกำหนดคุณสมบัติของบุคคลเพื่อเป็นแนวทางให้คณะกรรมการสรรหาพิจารณาได้ว่าบุคคลใดควรผ่านการคัดเลือกในขั้นตอนที่สอง นอกจากนี้ เมื่อได้กำหนดให้ตัวแทนจากกลุ่มอาชีพเข้ามาสมัครรับการคัดเลือกได้แล้ว อาจไม่ต้องกำหนดให้มีความผูกพันกับเขตพื้นที่ในระดับอำเภอหรือจังหวัดเนื่องจากจะทำให้บุคคลนั้นเป็นตัวแทนของพื้นที่ อย่างไรก็ตาม ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครซึ่งมีองค์กรวิชาชีพหรือกลุ่มอาชีพเป็นจำนวนมากจะมีวิธีการคัดเลือกอย่างไร

- การกำหนดให้ผู้สมัครต้องมีความผูกพันกับพื้นที่ในระดับอำเภอหรือจังหวัดอาจทำให้พรรคการเมืองว่าจ้างกลุ่มคนให้เข้ามาอยู่ในกลุ่มอาชีพนั้นเพื่อคัดเลือกบุคคลตามคำสั่งของพรรคการเมืองได้ นอกจากนี้ บุคคลที่อยู่ในสาขากลุ่มอาชีพต้องเป็นสมาชิกของสภาวิชาชีพด้วยหรือไม่ เช่น ผู้ประกอบอาชีพกฎหมายที่เป็นอาจารย์แต่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภานายความ

- การกำหนดให้กลุ่มอาชีพคัดเลือกบุคคลภายในกลุ่มอาชีพเองในระดับจังหวัดจะทำให้พรรคการเมืองเข้ามาแทรกแซงการคัดเลือกภายในกลุ่มอาชีพนั้นได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพเป็นอาจารย์ที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสภานายความจะสามารถสมัครได้ในฐานะอาจารย์ได้ นอกจากนี้ การคัดเลือกบุคคลภายในกลุ่มอาชีพในระดับส่วนกลางอาจจะไม่สามารถป้องกันปัญหาพรรคการเมืองว่าจ้างกลุ่มคนให้เข้ามาอยู่ในกลุ่มอาชีพนั้นเพื่อคัดเลือกบุคคลตามคำสั่งของพรรคการเมืองได้เช่นกัน สำหรับวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาโดยการสรรหาจากกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพต่างๆ นั้น ควรกำหนดห้ามมิให้ผู้สมัครเข้ารับการสรรหาได้โดยอิสระ โดยให้แต่ละกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพเท่านั้นที่สามารถเสนอรายชื่อผู้แทนเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า วิธีการเสนอรายชื่อบุคคลเพื่อรับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาโดยการสรรหาจากกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพนั้น จากประสบการณ์ที่ผ่านมาวิธีการตรวจสอบคุณสมบัติผู้สมัครรับการสรรหา กำหนดให้องค์กรวิชาชีพหรือองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลเป็นผู้เสนอผู้แทนกลุ่มเพื่อเข้ารับการสรรหาโดยคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มีขั้นตอนการตรวจสอบคุณสมบัติของผู้รับการสรรหา และตรวจสอบวัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์กรและวัตถุประสงค์การจัดตั้งนิติบุคคลด้วยว่ามีลักษณะตรงกับกลุ่มอาชีพประเภทใด และผู้สมัครรับการสรรหาต้องเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพหรือนิติบุคคลในระยะเวลาอันพอสมควร โดยไม่กำหนดให้ผู้สมัครสามารถสมัครรับการสรรหาได้แบบอิสระ

ส่วนแนวคิดวิธีการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาโดยให้แต่ละกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพเลือกกันเองนั้น ควรให้แต่ละกลุ่มเลือกกันเองเบื้องต้นตามจำนวนที่กำหนดก่อน เช่น กลุ่มละ ๕ คน จากนั้นจึงให้ผู้แทนของแต่ละกลุ่มเลือกกันเองอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งวิธีดังกล่าวจะสามารถออกแบบวิธีการเลือกกันเอง เช่น กลุ่มอาชีพ ก สามารถเลือกสมาชิกของกลุ่มอาชีพอื่นได้แต่จะเลือกสมาชิกจากกลุ่มอาชีพ ก ไม่ได้ เพื่อป้องกันการสมยอมภายในกลุ่ม

ประธานกรรมการกล่าวว่า วิธีการเลือกกันเองของกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพนั้น กรณีแบ่งออกเป็น ๒๐ กลุ่ม สามารถดำเนินการได้สองวิธี ดังนี้

วิธีที่หนึ่ง หนึ่งคนสามารถเลือกผู้แทนจาก ๒๐ กลุ่มๆ ละ ๑ คน จะทำให้คะแนนของแต่ละคนกระจายไปตามกลุ่มต่างๆ วิธีดังกล่าวการสมยอมจะกระทำได้อย่างยาก

วิธีที่สอง กำหนดให้กลุ่มอื่นเป็นผู้เลือก เช่น การเลือกผู้แทนกลุ่มที่ ๑ ผู้มีสิทธิเลือกคือ สมาชิกของกลุ่มที่ ๒ ถึงกลุ่มที่ ๒๐ เท่านั้น สมาชิกของกลุ่มที่ ๑ ไม่มีสิทธิเลือก เป็นต้น

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรกำหนดให้กลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพเสนอชื่อผู้แทนเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาเท่านั้น ไม่ควรให้ผู้สมัครรับการสรรหาสามารถสมัครเข้ารับการสรรหาได้อย่างอิสระ เพื่อป้องกันปัญหาผู้สมัครที่มาจากการพรรคการเมืองหรือจัดตั้งโดยพรรคการเมือง

- กรณีแบ่งกลุ่มออกเป็น ๒๐ กลุ่ม รายชื่อผู้แทนของแต่ละกลุ่มซึ่งได้รับการสรรหาเบื้องต้นในระดับจังหวัด ถ้ากำหนดให้มีจำนวนกลุ่มละ ๑๐ คน รวมทั้งประเทศแต่ละกลุ่มจะมีผู้แทนทั้งหมดจำนวน ๗๗๐ คน ดังนั้น ควรกำหนดจำนวนการสรรหาเบื้องต้นในระดับจังหวัดกลุ่มละ ๑ คน แต่ละกลุ่มจะมีผู้แทนจากทั้งประเทศจำนวน ๗๗ คน เพื่อเข้ารับการสรรหาในขั้นตอนสุดท้าย

- วิธีการเลือกผู้แทนกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพนั้น อาจดำเนินการได้สองวิธี ดังนี้

วิธีที่หนึ่ง มอบหมายให้เป็นหน้าที่ขององค์กรตามรัฐธรรมนูญเป็นผู้เลือกผู้แทนกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพ เช่น ฝ่ายนิติบัญญัติเลือกผู้แทนจากกลุ่มเด็ก เยาวชน สตรี หรือฝ่ายตุลาการเลือกผู้แทนจากกลุ่มเกษตรกร เป็นต้น

วิธีที่สอง การเลือกแบบข้ามกลุ่มอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกรเลือกกลุ่มเด็ก เยาวชน สตรี เป็นต้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า วิธีการป้องกันการสมยอมภายในกลุ่มอีกวิธีหนึ่งคือ การเลือกผู้แทนกลุ่มในระดับจังหวัดโดยกำหนดจำนวนของแต่ละกลุ่มเสนอรายชื่อจำนวนเท่ากันทุกกลุ่ม เช่น รายชื่อที่แต่ละกลุ่มเสนอระดับจังหวัดกลุ่มละ ๕๐ คน ในวันสรรหาจะใช้วิธีจับสลากเพื่อจัดเรียงลำดับว่ากลุ่มใดจะได้ลำดับที่เท่าใด แล้วนำลำดับนั้นมาใช้ในการเลือกผู้แทนกลุ่ม เช่น สมาชิกของกลุ่มที่ ๒๐ เลือกผู้แทนของกลุ่มที่ ๑๙ และสมาชิกของกลุ่มที่ ๑๙ เลือกผู้แทนของกลุ่มที่ ๑๘ จนครบทุกกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งวิธีดังกล่าวแต่ละกลุ่มจะไม่ทราบว่าจะตนเองจะต้องเลือกสมาชิกจากกลุ่มใดและสามารถป้องกันปัญหาการสมยอมได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า วิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาโดยการสรรหาจากกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพ โดยให้แต่ละกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพเลือกกันเองเป็นวิธีที่สามารถอธิบายต่อสังคมได้ง่ายกว่าการสรรหาโดยวิธีอื่น แต่มีประเด็นที่ต้องพิจารณาสองเรื่อง ดังนี้

เรื่องที่หนึ่ง การกำหนดให้กลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพเป็นผู้เสนอรายชื่อผู้แทนกลุ่มได้เพียงช่องทางเดียวไม่เปิดช่องให้ผู้สมัครรับการสรรหาสามารถสมัครโดยอิสระ เป็นการจำกัดสิทธิของผู้สมัครรับการสรรหาหรือไม่

เรื่องที่สอง จำนวนของผู้แทนกลุ่มในระดับจังหวัด ควรกำหนดให้แต่ละกลุ่มเสนอผู้แทนกลุ่มละไม่เกิน ๒ คน เพื่อมิให้มีความยุ่งยากในกระบวนการเลือกขั้นตอนสุดท้าย

- แนวความคิดเรื่องการแบ่งกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพแบ่งออกเป็น ๒๐ กลุ่ม ควรพิจารณาว่าการแบ่งกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพออกเป็น ๒๐ กลุ่ม ครอบคลุมผู้ประกอบการอาชีพภาคประชาสังคมหรือกิจการที่ไม่หวังผลกำไรด้วยหรือไม่ วิธีการแบ่งสัดส่วนมีวิธีการคิดคำนวณอย่างไร และเจ้าของกิจการ

หรือเจ้าของธุรกิจที่ดำเนินกิจการด้วยตนเองโดยไม่เป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพหรือสมาคม จะอยู่ในกลุ่มใด

- กลุ่มองค์กรเอกชนเพื่อสาธารณประโยชน์ (Non-Governmental Organizations : NGOs) หรือกลุ่มภาคประชาสังคม หรือเจ้าของกิจการหรือเจ้าของธุรกิจที่ดำเนินกิจการด้วยตนเองโดยไม่เป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพหรือสมาคมใดซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มอาชีพอื่น ควรเปิดช่องให้กลุ่มบุคคลเหล่านั้นได้มีส่วนร่วมในการสมัครเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า กรณีจะกำหนดให้มีกลุ่มอื่นๆ เพื่อให้มีผู้แทนจากกลุ่มองค์กรเอกชนเพื่อสาธารณประโยชน์ หรือกลุ่มภาคประชาสังคมนั้น จะมีวิธีการตรวจสอบการจัดตั้งองค์กรอย่างไร เนื่องจากหลักการในการเสนอผู้แทนของกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ในหลักการกำหนดว่าจะต้องเสนอโดยกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพและต้องเสนอรายชื่อจากผู้ที่เป็นสมาชิกเท่านั้น การเปิดช่องให้มีกลุ่มอื่นซึ่งไม่มีการจัดตั้งองค์กรหรือไม่มีสถานะเป็นนิติบุคคลจะขัดต่อหลักการที่ให้เสนอชื่อโดยองค์กรเท่านั้นหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การประกอบอาชีพของประชาชนนั้น ในความเป็นจริงประชาชนหนึ่งคนอาจประกอบอาชีพมากกว่าหนึ่งอาชีพก็ได้ การกำหนดสัดส่วนผู้แทนกลุ่มอาชีพโดยคิดคำนวณจากจำนวนสมาชิก จะไม่สะท้อนแนวความคิดเรื่องการให้ความสำคัญกับอาชีพทุกอาชีพในการเข้ามาทำหน้าที่เป็นสมาชิกวุฒิสภา ดังนั้น จึงควรกำหนดสัดส่วนผู้แทนของกลุ่มอาชีพหรือผู้แทนขององค์กรวิชาชีพในจำนวนที่เท่ากันทุกอาชีพ เพื่อเป็นหลักประกันว่าการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาให้ความสำคัญกับทุกอาชีพหรือทุกวิชาชีพ

นายปรณ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง ชี้แจงว่า คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ออกแบบอำนาจและหน้าที่ของวุฒิสภาใหม่ โดยให้มีอำนาจและหน้าที่ในการพิจารณากลั่นกรองกฎหมายและการให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระเท่านั้น ดังนั้น คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภาที่สำคัญจึงต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ หรือบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในระดับสูงเพื่อทำหน้าที่ในการพิจารณากลั่นกรองกฎหมายและการให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ดังนั้น แนวคิดในการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกวุฒิสภาประการหนึ่งคือ สมาชิกวุฒิสภาจะต้องไม่เป็นสมาชิกของพรรคการเมือง ซึ่งแตกต่างกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ต้องเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองและมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน นอกจากนี้ แนวคิดเรื่องวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาจากการสรรหาโดยให้แต่ละกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพต่างๆ เลือกกันเองนั้น อาจไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในอนาคต เนื่องจากการประกอบอาชีพบางอาชีพไม่มีความยั่งยืนประชาชนอาจไม่เลือกประกอบอาชีพบางลักษณะในอนาคตก็ได้ ดังนั้น การกำหนดที่มาของสมาชิกวุฒิสภาโดยยึดโยงกับลักษณะของอาชีพหรือกลุ่มอาชีพ อาจทำให้หลักการที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญกำหนดในเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาโดยยึดโยงกับกลุ่มอาชีพอาจไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงในอนาคต

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภานั้น จำเป็นต้องเปิดกว้างให้ทุกอาชีพได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทนกลุ่มอาชีพเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือไม่ แม้รูปแบบดังกล่าวจะสะท้อนความเป็นประชาธิปไตยแต่ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงอำนาจและหน้าที่ของสมาชิก

วุฒิสถาปัตยกรรมใหม่ซึ่งมีหน้าที่หลักในการพิจารณากลับกรองกฎหมายและให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระเท่านั้น

- แนวคิดการแบ่งกลุ่มอาชีพสามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มคือ กลุ่มที่หนึ่ง กลุ่มอาชีพในระบบสามารถจำแนกออกเป็นสองกลุ่มย่อย ได้แก่ กลุ่มอาชีพที่มีกฎหมายรองรับจำนวน ๒๑ องค์กร และกลุ่มอาชีพที่ไม่มีกฎหมายรองรับซึ่งอยู่ในการควบคุมของกระทรวงแรงงานตามพันธสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีกับองค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization : ILO) จำนวนมาก ส่วนกลุ่มที่สองคือ กลุ่มอาชีพนอกระบบ ดังนั้น ควรจำกัดลักษณะประเภทของกลุ่มอาชีพที่สามารถเสนอผู้แทนกลุ่มเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนอำนาจและหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสถาปัตยกรรมใหม่ โดยมีหน้าที่หลักในการพิจารณากลับกรองกฎหมายและให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระเท่านั้น

- แนวคิดเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มอาชีพออกเป็น ๒๐ กลุ่ม จะมีวิธีการแบ่งกลุ่มลักษณะใดเพื่อให้ครอบคลุมประเภทหรือลักษณะการประกอบอาชีพของประชาชนในทุกอาชีพ และสอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนอำนาจและหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในการพิจารณากลับกรองกฎหมายและให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระเท่านั้น

- เห็นด้วยกับการจัดแบ่งกลุ่มอาชีพ โดยจัดแบ่งจากอาชีพที่มีความสำคัญต่อประเทศและเป็นอาชีพที่ยั่งยืนแม้สถานการณ์ของโลกจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรประชาชนก็ยังคงประกอบอาชีพนั้นต่อไป เช่น อาชีพแรงงาน อาชีพเกษตรกร อาชีพข้าราชการ หรือภาคประชาสังคม เป็นต้น

- วิธีการเพื่อให้ได้มาซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์เพื่อเข้ามาทำหน้าที่เป็นสมาชิกวุฒิสภานั้น ไม่ควรจำกัดเฉพาะกลุ่มอาชีพบางกลุ่มเท่านั้น ควรเปิดกว้างให้ทุกกลุ่มอาชีพสามารถเสนอผู้แทนของกลุ่มเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นแนวคิดที่ตั้งอยู่บนหลักการพื้นฐานความชอบธรรมทางการเมือง ขจัดปัญหาเรื่องการเลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม และสอดคล้องกับวิถีของการเมืองในระบบประชาธิปไตย

- การเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองโดยวิธีการเลือกตั้งเป็นวิธีที่สร้างความชอบธรรมและสามารถอธิบายต่อสังคมได้มากกว่าการเข้าสู่ตำแหน่งด้วยวิธีการอื่น แม้การเลือกตั้งอาจไม่ได้ผู้แทนของประชาชนจากทุกกลุ่มอาชีพ แต่การเลือกตั้งก็ไม่มีข้อโต้แย้งในเรื่องความชอบธรรม ดังนั้น แนวคิดเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากตัวแทนของกลุ่มอาชีพต่างๆ โดยเปิดโอกาสให้ทุกกลุ่มอาชีพได้มีผู้แทนเพื่อเข้ามาทำหน้าที่เป็นสมาชิกวุฒิสภา มีความจำเป็นต้องคงแนวคิดดังกล่าวไว้หรือไม่

- อำนาจและหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในการพิจารณากลับกรองกฎหมายและให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระนั้น ในประเทศสหรัฐอเมริกาการพิจารณากลับกรองกฎหมายจะใช้วิธีการจัดทำประชานิธิ (public hearing) เพื่อรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและเปิดช่องให้กลุ่มผลประโยชน์ได้เข้ามาโต้แย้งการออกกฎหมายเบื้องต้นก่อนการให้ความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบของฝ่ายนิติบัญญัติ

- แนวคิดเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากผู้แทนของกลุ่มอาชีพทุกอาชีพ ไม่มีประเทศใดใช้รูปแบบดังกล่าว จึงไม่เห็นด้วยกับแนวคิดเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาที่ต้องมาจากผู้แทนของกลุ่มอาชีพทุกกลุ่มอาชีพ เนื่องจากบทบาททางสังคมของบุคคลแต่ละคนนั้นแตกต่างกัน อาชีพหนึ่งอาจมีบทบาททางสังคมมากกว่าอีกอาชีพหนึ่ง หรือในการประกอบอาชีพเดียวกัน คนหนึ่งอาจมีบทบาททางสังคมมากกว่าอีกคนหนึ่งก็ได้ ดังนั้น แนวคิดในการเลือกผู้แทนจากกลุ่มอาชีพจึงไม่สอดคล้องกับวิถีทางการเมืองของ

ประเทศไทย และการใช้วิธีดังกล่าวคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะต้องอธิบายต่อสังคมเพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการได้มาของตัวแทนของแต่ละกลุ่มอาชีพว่ามีวิธีคิดคำนวณสัดส่วนอย่างไร และมีแนวทางการแบ่งประเภทกลุ่มอาชีพอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า แนวคิดเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งเลือกจากกลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพนั้น ความหมายของคำว่า “กลุ่มอาชีพหรือองค์กรวิชาชีพ” มิได้หมายความว่าเฉพาะวิชาชีพที่จดทะเบียนเท่านั้น แต่หมายความรวมถึงอาชีพและกลุ่มคนที่สมควรกำหนดให้มีส่วนร่วมในการทำหน้าที่ทางการเมืองด้วย เช่น เด็ก เยาวชน สตรี หรือผู้พิการ เป็นต้น

แนวคิดการกำหนดกลุ่มอาชีพจึงไม่ควรคำนึงแต่เฉพาะลักษณะของอาชีพเพียงอย่างเดียวเพราะจะทำให้เกิดข้อกังวัลว่า กลุ่มอาชีพที่กำหนดในร่างรัฐธรรมนูญครอบคลุมทุกอาชีพแล้วหรือไม่ ดังนั้น หลักการในเรื่องการแบ่งกลุ่มอาชีพ ควรใช้วิธีการจัดกลุ่มคนโดยพิจารณาจากลักษณะของการประกอบอาชีพว่าควรอยู่ในกลุ่มคนประเภทใด เพื่อเป็นการหาที่มาของกลุ่มบุคคลในแต่ละประเภท

ความคิดเห็นเกี่ยวกับที่มาของสมาชิกวุฒิสภา ที่ประชุมยึดติดอยู่กับบทบาท อำนาจและหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาว่าเป็นสภาที่มีหน้าที่หลักในการพิจารณากฎหมายและให้ความเห็นชอบการแต่งตั้งผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระ ทำให้แนวความคิดเรื่องการกำหนดวิธีการสรรหาบุคคลเพื่อเข้ามาทำหน้าที่สมาชิกวุฒิสภาจึงต้องเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในระดับสูงเท่านั้น แต่ในความเป็นจริงการทำหน้าที่กลั่นกรองกฎหมายของสมาชิกวุฒิสภานั้น มิใช่การกลั่นกรองกฎหมายในทางเทคนิคแต่เป็นการกลั่นกรองกฎหมายที่ผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรมาแล้ว ซึ่งมุมมองของสภาผู้แทนราษฎรในการให้ความเห็นชอบร่างกฎหมายอาจให้ความสำคัญเพียงด้านเดียว เช่น ให้ความสำคัญกับนโยบายของพรรคการเมืองในขณะที่หาเสียงเลือกตั้ง ดังนั้น การทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาในการพิจารณากฎหมาย สมาชิกวุฒิสภาจึงต้องมาจากหลากหลายอาชีพเพื่อให้เกิดมุมมองในการกลั่นกรองร่างกฎหมายโดยให้ความสำคัญกับทุกมิติ มิใช่ให้ความสำคัญกับมิติใดมิติหนึ่งเท่านั้น

นอกจากนี้ ระบบรัฐสภามีได้ออกแบบให้วุฒิสภามีอำนาจยับยั้งร่างกฎหมายได้แบบเบ็ดเสร็จเด็ดขาด แต่การยับยั้งร่างกฎหมายของวุฒิสภาเป็นแต่เพียงเสียงเตือนให้สภาผู้แทนราษฎรต้องพิจารณาบทบาทร่างกฎหมายนั้นอีกครั้งหนึ่งในมุมมองที่แตกต่างจากมุมมองของสภาผู้แทนราษฎรที่ผ่านร่างกฎหมายในครั้งแรก ดังนั้น คุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภา จึงควรเป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ในการดำรงชีวิต ไม่ใช่บุคคลที่มีความรู้ และความเชี่ยวชาญด้านวิชาการ ดังนั้น แนวคิดการกำหนดกลุ่มบุคคลจึงต้องยึดโยงกับวิถีชีวิตของประชาชนทั้งประเทศ บางกลุ่มอาจกำหนดตามลักษณะของอาชีพ เช่น กลุ่มเกษตรกร หรือกลุ่มผู้ใช้แรงงาน หรือบางกลุ่มอาจกำหนดตามลักษณะของผลประโยชน์ เช่น สมาคมธนาคาร สมาคมอุตสาหกรรม หรือบางกลุ่มอาจกำหนดตามคุณลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เช่น กลุ่มเด็ก เยาวชน กลุ่มสตรี หรือกลุ่มผู้พิการ เป็นต้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาควรกำหนดให้มีสมาชิกวุฒิสภามาจากการเลือกตั้งส่วนหนึ่งและจากการสรรหาอีกส่วนหนึ่ง โดยปรับสัดส่วนสมาชิกวุฒิสภาซึ่งมาจากการสรรหาให้มีจำนวนมากกว่าสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการเลือกตั้ง เนื่องจากประสบการณ์ในอดีตที่ผ่านมาการทำหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการสรรหาในหลายเรื่องสามารถพิสูจน์ได้ว่าเป็นการทำหน้าที่โดยอิสระและปราศจากการแทรกแซงจากพรรคการเมือง

- สภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาควรมีความแตกต่างกัน โดยสภาผู้แทนราษฎรเป็นสภาที่เป็นตัวแทนของคนในพื้นที่ แต่ขณะนี้ยังขาดสภาที่จะมาดูแลการดำรงชีพในการประกอบอาชีพของประชาชน ฉะนั้น จะต้องเปิดกว้างให้มีตัวแทนของแต่ละกลุ่มอาชีพเข้ามาเป็นตัวแทนของประชาชน

- ควรให้มีคณะกรรมการชุดใหญ่เป็นผู้กลั่นกรองการเลือกสมาชิกวุฒิสภาในขั้นตอนสุดท้าย

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ขอให้นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ นำข้อคิดเห็นของที่ประชุมไปพิจารณาดำเนินการจัดกลุ่มอาชีพยี่สิบกลุ่ม เพื่อนำมาเป็นที่ประชุมพิจารณาในโอกาสต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาเริ่มจากการจัดกลุ่มให้ได้ยี่สิบกลุ่ม และให้แต่ละกลุ่มเสนอรายชื่อสมาชิกของกลุ่มเข้ารับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา โดยผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อต้องเป็นสมาชิกอย่างน้อย ๑ - ๒ ปี ในการเสนอรายชื่อแต่ละกลุ่มให้แต่ละอำเภอเสนอรายชื่อกลุ่มละ ๕ คน ซึ่งหนึ่งจังหวัดจะมีประมาณสิบอำเภอ ฉะนั้น เมื่อมาถึงระดับจังหวัดจะมีตัวแทนกลุ่มละ ๕๐ คน และให้จังหวัดเลือกเหลือกลุ่มละ ๓ คน เมื่อมาถึงส่วนกลางจะเป็นจำนวน ๔,๖๒๐ คน ($3 \times ๗๗ \times ๒๐ = ๔,๖๒๐$) โดยจะแบ่งเป็นกลุ่มละ ๒๓๑ คน จากนั้น ให้สมาชิกทั้งยี่สิบกลุ่ม เลือกตัวแทนแต่ละกลุ่มยกเว้นกลุ่มของตนเองให้เหลือจำนวน ๑๐ คน ดังนั้น จะได้สมาชิกวุฒิสภารวมเป็นจำนวน ๒๐๐ คน ด้วยวิธีการเช่นนี้ จะทำให้แต่ละกลุ่มไปจัดวางบุคคลกันเองแบบลับ ๆ ได้ยาก

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า เห็นด้วยกับการให้กลุ่มอาชีพแต่ละกลุ่มเลือกกันเอง โดยไม่ต้องมีคณะกรรมการชุดใหญ่เป็นผู้กลั่นกรองในขั้นตอนสุดท้าย

- การเสนอรายชื่อแต่ละกลุ่มไม่ควรยึดติดกับพื้นที่ของอำเภอและจังหวัด เพราะจะทำให้มีรูปแบบเหมือนกับการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาที่ผ่านมา ทั้งนี้ หากเป็นการเลือกสมาชิกวุฒิสภาโดยเริ่มจากในระดับพื้นที่ แล้วกลุ่มจากกรุงเทพมหานครจะมีวิธีการเลือกในกลุ่มตัวเองอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า การให้อำเภอเป็นผู้เสนอรายชื่อผู้ที่สมควรเป็นสมาชิกวุฒิสภา เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภามีที่มาจากรากหญ้า โดยเมื่อมาถึงส่วนกลางจะคัดเลือกโดยไม่แยกเป็นแต่ละจังหวัด แต่จะแยกเป็นกลุ่มอาชีพยี่สิบกลุ่ม ซึ่งกรุงเทพมหานครก็จะใช้วิธีคัดเลือกเช่นเดียวกับจังหวัดอื่น ๆ โดยมีจำนวนตัวแทนที่ได้รับเลือกเท่ากับกลุ่มอาชีพจากจังหวัดอื่น ๆ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การเสนอรายชื่อควรเริ่มจากระดับจังหวัดจะเหมาะสมกว่าหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การให้เลือกกันเองตั้งแต่ระดับอำเภอจะทำให้ได้บุคคลที่ใกล้ชิดกับประชาชนและทำให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า บางกลุ่มอาชีพอาจไม่มีในระดับอำเภอ เช่น กลุ่มนักวิชาการ ดังนั้น หากสามารถจัดกลุ่มอาชีพยี่สิบกลุ่มได้แล้ว จะทำให้มองเห็นภาพว่า ควรเริ่มต้นเลือกสมาชิกวุฒิสภาจากฐานระดับอำเภอหรือจังหวัด

- เห็นด้วยกับการให้เลือกคนในพื้นที่ แต่การจัดกลุ่มอาชีพยี่สิบกลุ่มจะมีวิธีการจัดสรรอย่างไร เพราะความหลากหลายของอาชีพมีจำนวนมาก และแต่ละพื้นที่มีจำนวนกลุ่มอาชีพมากน้อยแตกต่างกัน

- ครูในโรงเรียนในแต่ละอำเภอก็สามารถจัดอยู่ในกลุ่มนักวิชาการได้ และบางกลุ่มอาชีพที่ไม่มีตัวแทนในระดับอำเภอก็อาจมีตัวแทนกลุ่มอาชีพระดับจังหวัดได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า กลุ่มอาชีพใดไม่มีตัวแทนในระดับอำเภอก็ให้อำเภอเป็นผู้เลือก แต่หากกลุ่มอาชีพใดที่ไม่มีตัวแทนในระดับอำเภอก็ให้จังหวัดเป็นผู้เลือกตัวแทนกลุ่มอาชีพนั้น

- การเลือกกันเองของสมาชิกทั้ง ๒๐ กลุ่ม ควรให้สมาชิกแต่ละกลุ่มได้ทำความรู้จักกัน เพื่อให้การคัดกรองมีคุณภาพ

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติชี้แจงว่า ในส่วนของประวัติผู้เข้ารับการเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภา อาจให้คณะกรรมการการเลือกตั้งจัดพิมพ์และเผยแพร่ให้ประชาชนได้รับทราบ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากเลือกสมาชิกวุฒิสภาโดยยึดติดกับพื้นที่ทั้งระดับอำเภอและจังหวัด จะทำให้อิทธิพลทางการเมืองและการเมืองท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา และจะทำให้ประชาชนเข้าใจว่าสมาชิกวุฒิสภาเป็นตัวแทนของเขตพื้นที่มากกว่าเป็นตัวแทนของกลุ่มทางสังคม นอกจากนี้ การกำหนดให้กรุงเทพมหานครซึ่งมีความหลากหลายของอาชีพมากมีจำนวนสมาชิกของกลุ่มเท่ากับจังหวัดอื่นจะเป็นธรรมหรือไม่ ควรเสนอเป็นบัญชีรายชื่อสมาชิกวุฒิสภาจากทั่วประเทศจะเหมาะสมกว่าหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ที่มาของสมาชิกวุฒิสภามาจากรากหญ้า แต่เมื่อมาถึงส่วนกลางจะนำมารวมกันโดยไม่แบ่งเป็นเขตพื้นที่ โดยตัวแทนจากกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่จะเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ดังนั้น จึงมีแนวโน้มได้รับเลือกมากกว่าตัวแทนจากจังหวัดอื่น ในทางกลับกัน หากไม่มีการเลือกตั้งระดับอำเภอ จะเกิดข้อครหาว่าเป็นการเลือกสมาชิกวุฒิสภาจากเมืองใหญ่ ๆ เท่านั้น

- ควรจะมีบทลงโทษในกรณีที่ไปตกลงเลือกกันเองแบบลับๆ หรือไม่

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติกล่าวว่า หากการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาไม่สุจริตเที่ยงธรรมจะมีบทลงโทษซึ่งจะได้บัญญัติเพิ่มเติมไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การเลือกกันเองอาจจะมีปัญหาโดยไปตกลงเลือกกันเองแบบลับ ๆ เสนอให้ใช้วิธีจับสลากในขั้นตอนสุดท้ายเนื่องจากถือว่าทุกคนมีความเท่าเทียมกัน ส่วนการเลือกในระดับอำเภออาจจะทำให้เกิดปัญหาอิทธิพลท้องถิ่นเข้ามาแทรกแซงการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ทั้งนี้ อาจใช้บัญชีรายชื่อสมาชิกวุฒิสภาระดับประเทศ

ประธานกรรมการกล่าวว่า วิธีจับสลากอาจจะไม่เหมาะสมในการนำมาใช้กับการเลือกสมาชิกวุฒิสภา ขณะเดียวกันหากใช้บัญชีรายชื่อสมาชิกวุฒิสภาระดับประเทศจะทำให้พรรคการเมืองชั้นนำประชาชนเพราะประชาชนเชื่อว่าพรรคการเมืองจะรู้จักคนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดคุณสมบัติของคนในแต่ละกลุ่มให้เป็นกลุ่มชนชั้นนำ (elite) เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งการกำหนดกลุ่มให้มีความหลากหลายจะทำให้พรรคการเมืองครอบงำได้ยาก

- การกำหนดให้เลือกสมาชิกวุฒิสภาโดยยึดติดกับพื้นที่ จะทำให้อิทธิพลการเมืองท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการเลือกสมาชิกวุฒิสภา แม้ว่าจะกำหนดให้มีกลุ่มอาชีพจำนวน ๒๐ กลุ่มก็ตาม ดังนั้น จึงควรให้มีบัญชีรายชื่อสมาชิกวุฒิสภาระดับประเทศ จากนั้นจึงออกแบบว่าจะเลือกกันเองแบบใด ซึ่งอาจจะให้มีการเลือกกันเองในระดับภาคหรือจังหวัด

- การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาจากการเลือกตั้งทางอ้อมจากกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ในรูปแบบอิงพื้นที่ อาจทำให้ฝ่ายการเมืองเข้าครอบงำและแทรกแซงได้ โดยการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาจากการเลือกตั้งทางอ้อมนั้นอาจกำหนดให้เป็นการเลือกตั้งทางอ้อมที่ไม่อิงพื้นที่ในรูปแบบดังต่อไปนี้

๑. กำหนดให้เสนอชื่อได้สามวิธี คือ ๑. เสนอชื่อโดยองค์กรวิชาชีพหรือกลุ่มทางสังคม ๒. สมาชิกที่อยู่ในองค์กรวิชาชีพหรือกลุ่มทางสังคมที่ได้รับการรับรองจากองค์กรวิชาชีพหรือกลุ่มทางสังคมเสนอรายชื่อตัวเอง และ ๓. สมาชิกที่อยู่ในองค์กรวิชาชีพหรือกลุ่มทางสังคมเสนอรายชื่อตัวเองโดยต้องมีผู้ลงลายมือชื่อรับรองจำนวน ๓ คน

๒. กำหนดให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อว่ามีคุณสมบัติครบถ้วนถูกต้องหรือไม่ และการเสนอชื่อนั้นดำเนินการถูกต้องตามขั้นตอนหรือไม่

๓. ให้คณะกรรมการสรรหาทำการคัดกรองและพิจารณาว่าผู้ที่ได้รับการเสนอรายชื่อนั้นมีคุณลักษณะตามหลักเกณฑ์และมีความเหมาะสมหรือไม่ ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงความหลากหลายของกลุ่มต่างๆ ประกอบด้วย โดยคณะกรรมการสรรหาจะต้องพิจารณาเลือกรายชื่อจากกลุ่มต่าง ๆ จำนวน ๒๐ กลุ่ม ๆ ละ ๒๐๐ คน รวมเป็น ๔,๐๐๐ คน

๔. ให้ที่ผู้ที่ได้รับการสรรหาจากคณะกรรมการสรรหาเลือกกันเองให้เหลือกลุ่มละ ๑๐ คน และเลือกรายชื่อสำรอง ๕ คน ทั้งนี้ ห้ามเลือกผู้ที่อยู่ในกลุ่มเดียวกับตนเอง

ประธานกรรมการกล่าวว่า ปัญหาในการกำหนดให้คณะกรรมการสรรหาทำการคัดกรองรายชื่อ คือ จะกำหนดให้คณะกรรมการสรรหาใช้หลักเกณฑ์อย่างไรในการคัดกรอง

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- วิธีการที่สามารถดำเนินการเลือกได้รวดเร็วที่สุดที่ใช้ในต่างประเทศ คือ กำหนดให้ประกาศรายชื่อผู้ที่ได้รับการเลือกกับผู้ที่จะทำหน้าที่เลือกพร้อมกันแล้วให้ดำเนินการเลือกให้แล้วเสร็จภายในวันเดียวกันกับวันที่มีการประกาศรายชื่อ คล้ายกับระบบการเลือกลูกขุนของสหรัฐอเมริกา

- หากต้องการให้สมาชิกวุฒิสภามีความหลากหลายของกลุ่มคนในสังคมก็อาจไม่จำเป็นต้องอิงกับพื้นที่เป็นหลัก แต่อาจกำหนดให้อิงกับกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ก็ได้ โดยการกำหนดกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ นั้นจะต้องคำนึงถึงความครอบคลุมและความหลากหลายทางสังคมด้วย และจะต้องออกแบบกลไกในการคัดกรองรายชื่อให้เหมาะสม ทั้งนี้ กลไกในการคัดกรองจะต้องไม่ใช่กระบวนการสุดท้ายที่จะทำให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา โดยกระบวนการสุดท้ายที่จะทำให้ได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภานั้น ควรกำหนดให้ประชาชนเป็นผู้เลือกโดยตรง หรือให้ผู้แทนของแต่ละกลุ่มเลือกกันเองแต่ต้องไม่เลือกกลุ่มเดียวกับตนเอง

ประธานกรรมการกล่าวว่า กลไกและกระบวนการในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภานั้นจะต้องทำให้ฝ่ายการเมืองไม่สามารถแทรกแซงได้ เพื่อปกป้องผู้ที่เข้ามาเป็นสมาชิกวุฒิสภาซึ่งจะเข้ามาทำประโยชน์เพื่อประเทศชาติเป็นสำคัญ

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาจากการเลือกตั้งทางอ้อมของกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ นั้นจะต้องไม่มีกระบวนการที่ยุ่งยากและซับซ้อน และต้องสามารถอธิบายให้ประชาชนเข้าใจได้โดยง่าย

- การเลือกตั้งทางอ้อมของกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ นั้น สามารถอธิบายต่อสังคมได้ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้กับคนในทุกกลุ่มโดยไม่เจาะจงเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น รวมทั้งมีกระบวนการการคัดกรองที่น่าเชื่อถือมากกว่าที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา

ประธานกรรมการกล่าวว่า การเลือกตั้งทางอ้อมจากกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ยังไม่ได้ข้อยุติในส่วนของกระบวนการและกลไกในการคัดกรองรายชื่อ คณะกรรมการจึงยังไม่ควรนำไปแถลงต่อสื่อมวลชน แต่หากต้องการแถลงก็ควรแถลงว่า ที่ประชุมกำลังพิจารณาว่าจะทำอย่างไรให้มีการเลือกตั้งทางอ้อมจากกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ เพื่อให้มีความหลากหลาย ในส่วนกลุ่มของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งจะรวมอยู่ในกลุ่มทางสังคม

นั้น ที่ประชุมมีความเห็นว่าควรกำหนดให้ผู้ที่ได้รับเลือกเป็นสมาชิกวุฒิสภาจะต้องพ้นจากตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นตำแหน่งประจำหรือไม่ หรือจะกำหนดให้เลือกได้เฉพาะผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐเท่านั้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า มาตรา ๑๑๕ ของรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาว่าต้องไม่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในกระบวนการการเลือกตั้งทางอ้อมอาจต้องกำหนดยกเว้นให้เจ้าหน้าที่ของรัฐสามารถเสนอรายชื่อได้ แต่เมื่อได้รับการเลือกตั้งแล้วจะต้องกำหนดให้ลาออกจากตำแหน่งเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งเป็นตำแหน่งประจำ และเพื่อไม่ให้เกิดการเมืองแทรกแซงกระบวนการการเลือกตั้งทางอ้อมจะต้องกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอย่างชัดเจนว่าห้ามมิให้พรรคการเมืองสนับสนุนผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อไม่ว่าในทางใด ๆ ด้วย

- ควรห้ามมิให้เจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าสู่กระบวนการการเลือกตั้งทางอ้อม เพราะอาจทำให้เกิดการแทรกแซงโดยการใช้อำนาจหน้าที่ และอิทธิพลในพื้นที่ครอบงำกระบวนการ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐต้องการเข้าสู่กระบวนการการเลือกตั้งทางอ้อมจะต้องลาออกจากตำแหน่งเสียก่อน

- การกำหนดรายละเอียดและหลักเกณฑ์ในการแบ่งกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ จำนวน ๒๐ กลุ่มนั้น คณะกรรมการควรนำกลับไปพิจารณาแล้วนำมาเสนอต่อที่ประชุมในการประชุมครั้งต่อไป

ประธานกรรมการกล่าวว่า กลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ ๒๐ กลุ่มนั้นเป็นเพียงตัวอย่างให้ที่ประชุมพิจารณาเท่านั้น หากคณะกรรมการเห็นว่าควรมีจำนวนเท่าใดจึงจะเหมาะสมก็สามารถเสนอต่อที่ประชุมได้ ทั้งนี้ เรื่องที่มีความสำคัญซึ่งที่ประชุมจะต้องพิจารณาให้รอบคอบและเหมาะสม คือ กลไกและกระบวนการในการคัดกรองนั้นควรมีรูปแบบอย่างไร

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาเรื่องคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้าสู่กระบวนการการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทางอ้อม

ประธานกรรมการกล่าวว่า คุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้าสู่กระบวนการการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทางอ้อม ควรกำหนดไว้เช่นเดียวกับคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในส่วนของคุณวุฒิการศึกษานั้น เมื่อที่มาของสมาชิกวุฒิสภามาจากกระบวนการการเลือกตั้งทางอ้อมจากกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ที่มีความหลากหลาย จึงไม่ควรกำหนดให้ต้องมีคุณวุฒิการศึกษาระดับไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี และในส่วนของอายุนั้นควรกำหนดไว้ว่าต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์ตามที่เคยกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา

- มีกรรมการเสนอให้นำความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๙๔ ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๓๔ มากำหนดเป็นความในส่วนต้นของมาตราแรกในส่วนที่เกี่ยวกับวุฒิสภา

- ควรกำหนดห้ามบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าสู่กระบวนการการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทางอ้อมด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า รูปแบบการเลือกตั้งทางอ้อมจากกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ นั้น ฝ่ายการเมืองไม่สามารถเข้ามาครอบงำกระบวนการได้ จึงไม่จำเป็นต้องกำหนดห้ามบุพการี คู่สมรส หรือบุตรของผู้ดำรงตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าสู่กระบวนการการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทางอ้อม แต่เรื่องที่ต้องกำหนดห้าม คือ ผู้ที่จะเข้าสู่กระบวนการการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทางอ้อมต้องไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรง

ตำแหน่งใดในพรรคการเมือง หรือเคยดำรงตำแหน่งและพ้นจากการเป็นสมาชิกหรือการดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมืองมาแล้วยังไม่เกินห้าปี

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดให้ผู้ที่จะเข้าสู่กระบวนการการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทางอ้อมต้องมีคุณวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดคุณสมบัติให้ไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี อาจทำให้ไม่ได้บุคคลที่อยู่ในกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ อย่างแท้จริง

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรกำหนดให้ผู้ที่จะเข้าสู่กระบวนการการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทางอ้อมต้องไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง หรือเคยดำรงตำแหน่งและพ้นจากการเป็นสมาชิกหรือการดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมืองมาแล้วยังไม่เกินสิบปีเช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการในองค์กรอิสระ

ประธานกรรมการกล่าวว่า องค์กรอิสระมีหน้าที่ที่สำคัญจึงกำหนดว่าต้องไม่เป็นสมาชิกหรือผู้ดำรงตำแหน่งใดในพรรคการเมือง หรือเคยดำรงตำแหน่งและพ้นจากการเป็นสมาชิกหรือการดำรงตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมืองมาแล้วยังไม่เกินสิบปี ส่วนคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ที่จะเข้าสู่กระบวนการการเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภาทางอ้อมควรกำหนดห้ามไว้เพียงห้าปีก็น่าจะเหมาะสมแล้ว

- มีกรรมการสอบถามว่า วาระการดำรงตำแหน่งของสมาชิกวุฒิสภาควรมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละกี่ปี และดำรงตำแหน่งได้กี่วาระ

ประธานกรรมการกล่าวว่า วาระการดำรงตำแหน่งนั้นควรกำหนดให้มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละหกปี เช่นเดียวกับที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับที่ผ่านมา ทั้งนี้ เมื่อครบสามปี ให้มีการจับสลากออกกึ่งหนึ่ง เพื่อให้วุฒิสภาสถาบันปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากในอนาคตอาจเกิดเหตุการณ์ที่สภาผู้แทนราษฎรไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ และอาจไม่กำหนดห้ามมิให้เสนอชื่อเข้าสู่กระบวนการการเลือกตั้งทางอ้อมอีกก็ได้ เพราะกระบวนการในการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาใช้รูปแบบการเลือกตั้งทางอ้อมจากกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ ในคราวต่อไปจะไม่เป็นการแน่นอนว่าผู้แทนจากกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ จะเป็นคนเดิมหรือไม่

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้สมาชิกวุฒิสภาจับสลากจำนวนกึ่งหนึ่งให้อยู่ในตำแหน่งต่อไปอีกสามปี จะเหมาะสมหรือไม่

- ควรกำหนดให้มีการจับสลากออกกึ่งหนึ่งทุกสามปี เนื่องจากกระบวนการการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภาโดยการเลือกตั้งทางอ้อมจากกลุ่มทางสังคมต่าง ๆ เป็นรูปแบบใหม่ที่ยังไม่ทำให้มั่นใจว่าจะทำให้ได้สมาชิกวุฒิสภาในลักษณะอย่างไร

ประธานกรรมการกล่าวว่า ควรกำหนดให้จับสลากออกทุกสามปี แต่ไม่ห้ามที่จะเสนอชื่อเข้าสู่กระบวนการการเลือกตั้งทางอ้อมอีก

- มีกรรมการสอบถามว่า จำนวนสมาชิกวุฒิสภาควรมีจำนวนเท่าใด

ประธานกรรมการกล่าวว่า สมาชิกวุฒิสภาควรมีจำนวน ๒๐๐ คน

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ขอให้ที่ประชุมพิจารณาเรื่องการถอดถอนจากตำแหน่งซึ่งเดิมในรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของวุฒิสภา แต่ที่ประชุมเห็นชอบให้ตัดอำนาจหน้าที่ดังกล่าวออกไป จึงมีปัญหาว่าจะกำหนดให้องค์กรใดทำหน้าที่ถอดถอนแทนวุฒิสภา ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติมีความเห็นต่อเรื่องดังกล่าวเป็นสามฝ่าย ดังนี้ ฝ่ายที่หนึ่งเห็นว่าควรกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ในการถอดถอน

ฝ่ายที่สองเห็นว่าควรกำหนดให้องค์กรฝ่ายนิติบัญญัติทำหน้าที่ถอดถอน และฝ่ายที่สามเห็นว่าควรกำหนดให้เป็นการถอดถอนโดยประชาชน

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า อาจกำหนดให้มีกรรมการไต่สวนอิสระชั้นชุดหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่ในการถอดถอนแทนวุฒิสภา

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้วุฒิสภามีอำนาจหน้าที่ในการถอดถอนนั้น ทำให้วุฒิสภาถูกรอบงำโดยอิทธิพลของฝ่ายการเมือง อีกทั้งวุฒิสภาก็ไม่เคยทำการถอดถอนได้สำเร็จสักครั้ง จึงไม่ควรกำหนดให้มีการถอดถอนในรัฐธรรมนูญอีกต่อไป แต่ควรนำเหตุที่จะนำไปสู่การถอดถอน เช่น การทุจริตต่อตำแหน่งหน้าที่ การจงใจใช้อำนาจหน้าที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายไปกำหนดไว้ในคุณสมบัติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แล้วกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะทำการวินิจฉัยชี้ขาดว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นขาดคุณสมบัติหรือไม่ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดว่าขาดคุณสมบัติก็ให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองนั้นพ้นจากตำแหน่ง และต้องห้ามมิให้เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้อีกตลอดชีวิต ทั้งนี้ อาจกำหนดให้ประชาชนมีสิทธิในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญด้วย โดยให้ศาลรัฐธรรมนูญตั้งคณะกรรมการไต่สวนอิสระทำการไต่สวนเบื้องต้น จากนั้นศาลรัฐธรรมนูญจึงจะวินิจฉัยชี้ขาด ในกรณีที่มีการกล่าวหาต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เมื่อมีการยื่นฟ้องต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกกล่าวหานั้นก็ต้องหยุดปฏิบัติหน้าที่ หากศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองพิพากษาว่ากระทำความผิดจริงตามที่ถูกกล่าวหา ก็จะพ้นจากตำแหน่งทันทีโดยไม่ต้องดำเนินการถอดถอนอีก

- มีกรรมการสอบถามว่า การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมนั้นจะรวมอยู่ในคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมในลักษณะที่เป็นการร้ายแรงนั้น จะต้องกำหนดไว้ในคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองด้วย ทั้งนี้ ในส่วนของเรื่องการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานทางจริยธรรมจะมีการกำหนดรองรับไว้อย่างสอดคล้องในรัฐธรรมนูญด้วย

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะเหมาะสมหรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า การกำหนดให้ผู้ตรวจการแผ่นดินทำหน้าที่ตรวจสอบคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่เหมาะสม เรื่องที่ที่ประชุมยังไม่ได้ข้อยุติในส่วนของโครงสร้างฝ่ายบริหาร คือ กระบวนการในการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรี ในส่วนของการดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีนั้นอาจไม่กำหนดห้ามมิให้ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดำรงตำแหน่งในขณะเดียวกันก็ได้

- มีกรรมการสอบถามว่า ควรให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถดำรงตำแหน่งผู้ช่วยรัฐมนตรีหรือเลขานุการรัฐมนตรีได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากไม่มีการห้ามมิให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรีในขณะเดียวกันก็ไม่มีเหตุที่จะห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยรัฐมนตรีหรือเลขานุการรัฐมนตรี และเรื่องสำคัญที่ต้องกำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญอีกเรื่อง คือ เรื่องความรับผิดชอบทางแพ่งในกรณีที่มีการทุจริตในกระบวนการงบประมาณของคณะรัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยอาจกำหนดให้ต้องรับผิดชอบภายใน ๒๐ ปี หลังจากพ้นตำแหน่งไปแล้วด้วย

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๔๕ นาฬิกา

นายสกันธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

นางสาววรินทร์พร ปณิธานธรรม

วิทยากรชำนาญการ

นายเฉลิมศักดิ์ ใจขำนิ

วิทยากรปฏิบัติการ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมการธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์